

TANITMALAR

“İstiklâl Marşı İstikbâl Marşı 41 Dize 41 Yorum”, *İstiklâl Marşı'nın Kabulünün 90. Yıldönümü Dolayısıyla Hazırlayan: Hasan Akay-M. Fatih Andı. Hat Yayinevi Aralık 2010, 521 s., ISBN:6058833661 (tanıtma)*

Çiğdem ÖZAY*

İstiklâl Marşı'nın milliliği üzerine tartışmaların yapıldığı geçtiğimiz aylarda tartışma neticelenmemişken bunlara güzel bir cevap niteliğinde bir kitap yayımlanmıştır. Farklı üniversitelerde görev yapan pek çok değerli hocamız, yazar ve şairlerimiz bu kitapla bir araya gelmiş, **İstiklâl Marşımızın** her bir dizesini yorumlamışlardır. Her dize farklı bir yazar tarafından ele alınmıştır. Yapılan çalışma bu özelliği ile de örnek bir misyona sahiptir.

Hasan Akay (Prof. Dr., Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi) ve M. Fatih Andı (Prof. Dr., Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi) hocalarımızın yazdıkları sunuş ve önsözden sonra yine Hasan Akay'ın yazmış olduğu “Mehmet Âkif Ersoy'un Hayatı Sanatı ve Eserleri” ve “İstiklâl Marşı'nın Tarihiçesi” başlıklı bölümler yer almış ardından Orhan Okay (Prof. Dr., emekli) hocamız tarafından **İstiklâl Marşı**'nın edebî metin olarak değeri ele alınmıştır.

Sunuş ve Önsöz yazılarında **İstiklâl Marşı**'nın Türk Milleti için önemi, anlamı üzerinde durularak milliliğine vurgu yapılmıştır. **İstiklâl Marşı** şair Mehmet Âkif'in Türk milletine verdiği en güzel hediye dir:

“Mehmet Âkif, kendisi, ülkesi ve milleti adına, verilmesi gerektiğine inandığı sanat ve hayat anlayışı, mekân ve zaman görüşü, tabiat ve insan kavrayışı, kültür ve uygarlık ufku olarak bir model ortaya koymuş ve bunu halkın temsilcilerine tescil ettirmiş ve başka hiçbir Türk şairine nasip olmayan bir davranış içinde milletine hediye etmiştir. Bu hediye, “İstiklâl Marşı”dır. İsmi de şiirini de milletini de, armağan ettiği marş ile emniyet altına almıştır. Bu yüzden ismi de şiiri gibi ölmeyecektir!” (s. 9.)

Hasan Akay ve M. Fatih Andı Önsöz'de kitabı nasıl oluşturduklarını ve ulaştıkları anlamlı sonucu değerlendirmişlerdir:

* Arş. Gör., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yeni Türk Edebiyatı Anabilim Dalı

“Yazgının, onun elini kullanarak insanlığa takdim ettiği bu aziz metnin her dizesi üzerinde –bütünle ilişkili olarak- ayrı ayrı durmak, yeniden okumalara tabi tutarak anlamlandırmak gerekiyordu. Bunu bir boyun borcu olarak gördük ve birbirinden farklı üslûp sahibi tam 41 yazar, şair ve akademisyene bu aziz metnin dizeleri üzerine eğilmeleri ve nisbî serbestlik içinde kendi tarzlarına uygun düşecek bir yorum getirmeleri için istirhamda bulunduk. 41 yazarın verdiği heyecan verici, takdir ve sitayiş dolu cevaplardan mutluluk ve kıvanç duyduk.” (s. 13-14.)

41 farklı yazarın kalemleri kimi zaman aynı duyguları dile getirmekle beraber hepsinin üslûbu kendine özgüdür ve tüm yorumlardan çıkan sonuç aynıdır: “İstiklâl Marşı, bir İstikbâl Marşıdır.” (a. s.)

Hasan Akay yazısında Âkif’in hayatı ve eserleri üzerinde ayrıntılı olarak durmuş ayrıca o güne kadar **İstiklâl Marşı** üzerinde yapılan “açıklama, açım, tahlil, değerlendirme ve yorumlama tarzında kaleme alınmış” (s. 37) yazı ve yayımların alfabetik listesini vermiştir. Yazının sonunda ise genişçe bir kaynakça vardır. Yine Hasan Akay tarafından kaleme alınmış olan ikinci bölümde “İstiklâl Marşı’nın Tarihçesi” başlığıyla İstiklâl Marşı’nın kabul edilişi o günlerde marşın kabulüyle ilgili yaşanmış tartışmalarla birlikte anlatılmıştır. Burada üzerinde vurguyla durulan Mehmet Âkif’in sergilemiş olduğu millî ve onurlu duruştur. Şair kendisine sunulan para ödülünü yoksul kadın ve çocuklara yardım amaçlı kurulmuş olan “Dârülmesâî”ye bağışlamıştır. Şairin son günlerinde hasta yatağında kendisine **İstiklâl Marşı** için yöneltilen “Acaba yeniden yazılsa daha iyi olmaz mı?” sorusuna “Allah, bir daha bu millete bir İstiklâl Marşı yazdırmasın.” anlamlı cevabını vermiştir. (s. 50)

Orhan Okay hocamız, üçüncü bölümde yukarıda da söylendiği gibi **İstiklâl Marşı**’nın edebî yönü üzerinde durur. Yazar marşı edebî olarak değerlendirmeden önce millîliğini dile getirmiştir. Buna göre Mehmet Âkif’in yazmış olduğu **İstiklâl Marşı** kahraman ordumuza yani bir mücadele halinde olan bütün millete ithaf edilmiştir. Zaten şair **İstiklâl Marşı**’nı “Safahat”ına da koydurmamış, “O benim değil, milletimindir” demiştir. Bunda da çok haklıdır. Bütün millî marşlar, destanlar gibi **İstiklâl Marşı** da bir şair tarafından yazıldığı halde anonim niteliktedir. Orhan Okay’ın burada üzerinde önemle durduğu bir başka mesele ise **İstiklâl Marşı**’nın ismiyle ilgilidir. Bu tesadüfî bir isim değildir. Millî marşların isimleri milletin içinde bulunduğu olağanüstü durumu işaret ederler. Bizim millî marşımız da bu bakımdan ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Türk Milletinin özünde olan bağımsızlık duygusunu ve kazanılan millî zaferi ifade eder. (s. 72) Bu giriş kısmından sonra yazar **İstiklâl Marşı**’nı edebî olarak değerlendirmiştir.

“İstiklâl Marşı”nı Yeniden Okumak İçin Ön Tespitler...” başlığını taşıyan dördüncü bölüm yine Hasan Akay tarafından yapılmış **İstiklâl Marşı**’nın semantik ve sözsel yapısı ve bu yapının temsil ettiği anlamlar açısından tahlile dayanmaktadır. Burada üzerinde durulan marşın milliliğinin sadece açık ve görünen anlamından kaynaklanmadığı, yapısı itibariyle de milleti, milletin içinde yaşadığı zor durumu ve dayanma gücünü anlattığı yönündedir.

Bu değerli, her biri emek ürünü giriş yazılarından sonra 41 yazarın yorumunun bulunduğu beşinci bölüm gelir ki esas yekûn buradadır. İlk dizenin yorumu Hasan Akay’a aittir. Yazıları bulunan diğer önemli isimlerden bazıları şunlardır: Bâki Asiltürk, Kâzım Yetiş, İsmail Kara, İskender Pala, Abdullah Uçman, Fazıl Gökçek, Mehmet Can Doğan, Sezai Coşkun, Ramazan Korkmaz, M. Fatih Andı, Alim Kahraman, Ömür Ceylan, Mehmet Narlı, Hayati Develi, Beşir Ayvazoğlu v.d.

28 Aralık 1873 tarihinde doğup 27 Aralık 1936’da hayata gözlerini yuman Mehmet Âkif Ersoy her şeyden önce **İstiklâl Marşı**’nın şairidir. Burada Türklüğün öz karakterini, kimlik bilincini ve bağımsızlık aşkını dile getirmiş milletin sözcüsü olmuştur. İstiklâl Marşı’ndan önce “Çanakkale Şehitlerine” şiiri ile kaleminin gücünü göstermiştir.

Mehmet Âkif hayatı ve eserleriyle örnek bir şahsiyettir. Şiirlerinde sosyal meseleler üzerine eğilmiş, halkın kullandığı sade Türkçeyi tercih etmiş, hikâyemsi şiirin en iyi örneklerini Türkçeye kazandırmıştır. Bu şiirlerde hayatın, halkın çeşitli sahneleri yer alır. Âkif “Sanat sanat içindir” anlayışına karşı çıkmış, “Sanat toplum ve insan içindir” görüşünü benimsemiştir. Memuriyet hayatının ardından *Sırat-i Müstakim* ve *Sebîlü’r-Reşâd* adlı dergileri çıkarmış, devletin ayağa kalkma çarelerinin dile getirildiği bir zamanda din ve milletin birlik ve beraberliğini savunmuştur. İleri görüşlülüğe sahip olan şair batılı milletlerin çirkin emellerini batının yüceltildiği bir dönemde fark ederek milleti uyarmıştır.

Şairin şiirlerinin toplandığı *Safahat* yedi kitaptan oluşur. Bunlar şöyle sıralanmıştır: *Safahat* (1911), *Süleymaniye Kürsüsünde* (1912), *Hakkın Sesleri* (1913), *Fatih Kürsüsünde* (1914), *Hatıralar* (1917), *Asım* (1924), *Gölgeler* (1933). *Safahat* dışında kalan tefsir, vaaz, makale, tercüme şeklinde yazıları vardır.

Burada genel özellikleriyle tanıtmaya çalıştığım “İstiklâl Marşı İstikbâl Marşı 41 Dize 41 Yorum” adlı çalışma değerli hocalarımızın ve yazarlarımızın kolektif bir ürünüdür. Eser lise, üniversite ve lisansüstü eğitim seviyesindeki öğrencilerin yararlanabilecekleri, akademisyenlerin elinin altında bulundurabilecekleri bir başvuru kitabı olmanın yanı sıra her düzeyde halktan

insanın okuyup zevk alabileceği bir çalışmadır. Bir örnek çalışma olan bu eseri hazırlayan hocalarımızın ellerine dillerine sağlık.